

Tamás István

Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
A VILÁGOSSÁG CSAR		024.421
NOKÁBAN Budapest-bibliográfia — Modern festők kiállítása — Uj népszertí kiadványok a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban		ldő 1958
Forrás: M. Nemel		Személy
(Hely)	1958. 4. 27.	(Köt. v. füz.) (Oldal)

»Hol a nagyobb rész boldogsága? Ment-e a könyvekkel a világ elébb?« — Könyvtárak hús csendjében járva, könyvtárak dóroszlopos, méltóságos csarnokában lehetetlen nem gondolni a Vörösmarty-vers szavainak titáni robogására. Válaszért a súlyos kérdésre most ne a könyveket — a könyvtárat faggassuk.

Az olvasóterem mögött, hol délelőtt szomjas diák-fejek végtelen sora látszik, folyik a könyvtárosok munkája. A folyosón, üvegszekrényekben vékonyka rölapok, Szabó Ervin bibliográfiájának egyik sorozata. Régészet, szépirodalom, technika, budapesti lakáskérdés a címük. A proletárok nyomortanyáinak nyomasztó szociográfia-vázlata a kis írás, így, egy laposan, ártatlan tudományos témák közé rejtve, mégis vádat kiáltva.

Szabó Ervin „interpelláló” bibliográfiái

— Ezek az »interpelláló« bibliográfiák a Horthy-időkben teljesen megszűntek — mondja Tiszay Andor, a bibliográfiai osztály vezetője — mert a rendszer nem mert a saját szemébe nézni, a könyvtárosok nem a könyvtárosi munkát segítő kiadványokon dolgoztak, hanem nevétségesen elvont a valóságtól elszakadt »köldöknézegetésre« kényszerítették őket.

1950-ben kezdődött meg a Magyarországon először itt megalkult bibliográfiai osztály működése, a Szabó Ervin-i hagyományok szellemében. »Ajánló bibliográfiák« első kötete proletárokhoz szolt — Marx, Engels, Lenin gondolatainak népszerű kivonatát tartalmazta. Az »Olvasótervek« alacsony műveltségű munkásokat vezettek a könyvek világába, az elsőnek Pesterzsébeten és Rákospalotán terjesztett szöveggyűjtemények segítettek felnevelni a mai olvasóközönséget.

Ez az út vezetett a tavaly ősszel megrendezett Francia impresszionista festészet és a februárban nagy sikerrel zárult Az ősz és a természeti népek művészete című kiállításához s azokhoz a reprodukciókhoz, amelyek nemrég Daumier munkásságát mutatták be. A jelenlegi kiállítás gazdag anyaga a Modern könyvillusztrátorok címet viseli és már készül a következő is, amely a csehszlovák művészetről ad átfogó képet, főleg a XIX. század történeti festészetéről. (A kiállításorozat olyan érdeklődést ébresztett, hogy a közeljövőben bemutatják több megyeszékhelyen is.)

12 tudományos kutató nagyszabású munkája

A budapesti gyűjtemény alapjait — a nagy világkönyvtárak mintájára — ugyancsak

a fáradhatatlan szellemű Szabó Ervin vetette meg. Ezt is, mint más alkotásának örökségét, az első világháború utáni esztendők barbár tudománypolitikája átmenetileg deformálta és a világviszonylatban is párjukat ritkító értékek felhasználatlanul hevertek a poros polcokon, vagy egy-egy öncélú, hervadt tanulmányocska forrásává jelentékelenedtek. A Lánchíd és az 1848-ás rölapok bibliográfiájának kiadásától — 1948-tól — számítják a budapesti részleg magáratallásának idejét, a haladó hagyományok felé fordulása dátumát. Dr. Remete László, a budapesti osztály egyik tudományos munkatársa beszámol az 1953—54-es esztendőkből született nagyszabású tervről: 12 tudományos kutató ötkötetes Budapest-bibliográfia elkészítésén dolgozik, amely a 40 000 könyvet summázza, a fővárosról szóló művek jegyzékét és kivonatát tartalmazza a XV. századtól napjainkig — különös figyelemmel a munkásmozgalom kialakulására.

— Erről még kevés a hozzáférhető anyag. Évek óta sokan fordulnak hozzánk felvilágosításért, dokumentációért; történészek, tanárok, munkások, diákok. A felszabadulás óta több mint 60 százalékkal nőtt osztályunk forgalma. Az 1945 előtti évtizedek »kulturpolitikusi« irtották, rejtették a munkásosztály harcáiról

szóló emlékeket. Kártevésüket most kell helyrehoznunk. A saját múltját megismerni vágó Budapest 1960 elején öt vaskos kötetben kapja kézhez hiteles történetét.

Múlt és jelen — számokban

A legbeszédesebb két szám: a felszabaduláskor 12 fiókja volt a fővárosi könyvtárnak, ma 42. A 12 fiókkönyvtárból három (!) volt munkáskerületben — ma a könyvek java Pesterzsébeten, Csepelen, a Gyáli úton, az Illatos úton, a Váci úton, Nagytétényben, Budatétényben, Kelenföldön várja a munkásokat. Szabó Ervin álma volt a hálózat ilyen ütemű fejlesztése: »Könyvet a peremvárosokba, világosságot a proletár-otthonokba!« Húsz évvel ezelőtt a külkerületi könyvtárban egy álmos könyvtár — ponyvát, bestsellert, »világosságosszony-irodalmat« vagy fehér-ré hígított hamis történelmet — ha egyáltalán ilyen is akadt — ajánlhatott »primitív igényekhez szabott« állományból. Ma igazi irodalomból, tudományos és népszerű művekből nincs elég példány, amit szét ne kapkodnának — ha már megjelenésük más korban — a szép szóra, kultúrára és diákok, munkások, értelmisé-

giek, öregek. A felszabadulás előtt 5 helyen kölcsönöztek gyermekkönyveket, ma mind a 42 könyvtárban, s közülük 28-ban külön helyiségben gyermekkönyvtáros foglalkozik a nyiladozó értelmű elemistákkal és — egyelőre kísérletképpen, a Gutenberg-téri fiókban — a KISZ-korosztálybeli fiatalokkal. (Most kezdődött meg az egyéves időtartamú gyermekkönyvtárosi tanfolyam, tanrendjében neveléstudományi ismeretekkel, gyermeklélektannal.)

Gond és panasz is van — de szerencsére közel az orvoslás ideje, mondják a könyvtárosok. »Fuldoklik« a könyvtár — a könyvektől, nincsen elég hely, vizsgák előtt kora reggel hosszú sorokban állnak ajtóik előtt a diákok (a levelezőtagozatos munkások, középiskolába járó asszonyok) és a raktárakban vízszintes és függőleges irányban minden teret elöntött a nyomtatott szó. Júniustól a szomszédos Reviczky utca 3. alatti épület helyiségeivel gyarapszik a Szabó Ervin Könyvtár.

Egy pillantás a könyvtárba — egy pillantás a múltba és jelenbe. »Ment-e a könyvekkel a világ elébb?«

A mi világunk igen.

Tamás István